

doops gezind plus

Stal

december 2021 + januari 2022

-
- +
- 2 om te beginnen
  - 3 vanuit de stilte
  - 4-6 overdenking
De kerststal
  - 7 open ruimte
Plek
  - 8 zegenrijk

Algemene Doopsgezinde Sociëteit | foto Travis

VOORAF

Machteld Stam

Haar laatste autorit eindigde op een vluchtheuvel. Ongedeerd stapte ze uit haar auto, maar de schrik zat erin. Ze verkocht haar auto met pijn in haar hart en moest als fervent autobezitster ontdekken hoe het openbaar vervoer werkte. In een laadje vond ze nog een strippenkaart. De buschauffeur legde haar geduldig uit dat die niet meer geldig was.

De busrit eindigde helaas onfortuinlijk. De chauffeur trapte op de rem terwijl zij bezig was op te staan, met als gevolg een flinke val en meerdere botbreuken. Na de operatie naar huis gaan voor verder herstel was geen optie. Ondanks alle wachtlijsten was in een verzorgingshuis plek om te revalideren. Ze had een nette kamer, behulpzame en vriendelijk verzorgers en gezellige medebewoners met wie ze in de eetzaal een praatje kon maken. Maar toch.

Ze miste haar planten in de vensterbank, de wandklok die ze nog van haar ouders had gekregen, de buurvrouw die ze op de galerij zag lopen, en haar eigen gekookte, flink gezouten aardappels. Met behulp van een fysiotherapeut werkte ze aan haar revalidatie. Hij drukte haar op het hart om ook binnenshuis altijd met de rollator te lopen.

Tot haar grote vreugde mocht ze vlak voor Kerst naar huis. De planten waren door de buurvrouw verzorgd, de klok stond stil. 's Avonds genoot ze van haar aardappelen met jus. En ze ontdekte het gemak van een rollator. Moeiteloos kon ze de doos met kerstspullen vanuit uit haar berging naar de woonkamer vervoeren, op de rollator...

BOEK

Kalle Brüsewitz

samen

Een boek over een wereldwijde pandemie. Er is veel over gezegd en geschreven. Hoopvol, analyserend, kritisch, scherp. Dat de wereld even tot stilstand kwam was duidelijk. En stilstand geeft ruimte en overzicht. Luke Adam Hawker maakte een boek over de kracht van het individu, maar vooral over de kracht van verbinding. Wat gebeurt er als je huis op je afkomt, omdat je binnen moet blijven? Wat gebeurt er met een mens als ineens alles tot stilstand komt en er ruimte komt om na te denken? Hawker schetst een wereld van hoop, zaaien en oogsten, eenzaamheid, angst, creativiteit

en datgene waar het in de basis allemaal om gaat: verbinding. 'Onze huizen werden bakkerijen, danszalen en klaslokalen.' Samen doorstonden we de storm. Hawker maakte een ontroerende miniatuurverhaal met prachtige tekeningen en rake korte zinnen. We zijn er nog steeds niet, maar door dit soort verhalen houden we hoop op betere tijden. Of eigenlijk: op tijden dat we ondanks een pandemie tijd hebben voor contemplatie, voor onszelf en voor elkaar.

Samen, Luke Adam Hawker (vert. Susan Smit), uitgeverij Altamira, € 14,99

COLOFON

Doopsgezind Plus is een liturgische, pastorale uitgave van de Algemene Doopsgezinde Sociëteit.

Doopsgezind Plus verschijnt zes keer per jaar, in het hart van het magazine *Doopsgezind NL*.

Redactie Kalle Brüsewitz, Marijke van Duin, Ruud Mulder, Jeannette den Ouden, Machteld Stam & Machteld van Woerden

Ontwerp & opmaak Susan de Loor, Kantoordeloor Haarlem

Druk GBU printmedia

Oplage 5.425

Papier G-Print 115 grams, Papyrus, FSC-gecertificeerd

Contact redactie

Singel 454 | 1017 AW Amsterdam
T 020 623 09 14 | dn@doopsgezind.nl
www.doopsgezind.nl

© ADS 2021

een kwetsbaar leven

*Een lange levensweg
boordevol vragen
waar te vinden
wanneer
en hoe*

*in de kerk misschien
huis toch van de eeuwige
waar gebeden rondzingen
maar het blijft er
oorverdovend stil*

*studeren in dikke boeken
vol geleerdheid
kennis helpt niet
het mysterie te doorgronden
ook daar is de eeuwige onvindbaar*

*ongerepte natuur van het bos
betoverd door de stille schoonheid
van de winterse wereld
verwondering voor het oog
het oor vangt slechts zwijgen*

*de zoektocht raakt ten einde
in je binnenste komt ruimte
omdat ootmoed wordt geoefend
dan vindt de eeuwige jou
in de herberg van je gelouterde ziel.*

De kerststal

Goedkope kerststallen shop je nú op [Beslist.nl](https://www.beslist.nl)! Alle aanbiedingen online! Bestel simpel & snel!

Wie het woord 'kerststal' googelt vliegt de uitroepkens en de aanbiedingen om de oren, als engelen die door het luchtruim van het internet zweven. Ik kijk naar de plaatjes van al die zoete baby'tjes en blonde langlokkige Maria's in hun stalletjes. Het valt me op dat Jozef vaak ontbreekt, maar vind hem gelukkig in de Playmobil-kerststal (€ 45,-). Hij staat er vrolijk lachend bij!

Wie heeft dit in godsnaam bedacht?

De vier evangelisten in ieder geval niet. In hun evangeliën komt het woord 'stal' nergens voor. Marcus spreekt überhaupt niet over de geboorte van Jezus, Johannes evenmin en Mattheus rept vaag over 'de plaats waar het kind was'. Alleen Lucas geeft een hint die naar een stal zou kunnen verwijzen: bij hem wikkelt Maria haar eerstgeboren zoon in een doek en legt hem in een voederbak. In welke ruimte die voederbak staat, vermeldt Lucas echter niet. Dat interesseerde hem waarschijnlijk ook niet, want het ging hem slechts om verwijzingen naar oude teksten: de doek verwijst naar een koning die in een doek wordt gewikkeld (Wijshheid 7:4) en met de voederbak brengt hij het eerste hoofdstuk van Jesaja in herinnering. Daarin stelt de profeet kritisch vast dat een rund zijn meester kent, en de ezel de voederbak van zijn eigenaar – anders dan de Israëlieten.

Hebben we de kerststal dan te danken aan de oude Romeinen die bij de winterse zonnewende de zonnegod Mithras vereerden? Een god die volgens de legenden inderdaad in een stal was geboren? Of misschien aan Franciscus van Assisi, die in 1223, dus bijna 800 jaar geleden, voor het eerst een mis opdroeg in een zelf getimmerde stal? Een gebeurtenis die ongetwijfeld snel vergeten zou zijn, als zijn volgelingen, de Franciscanen, niet vele malen het verhaal daarover hadden doorverteld. Het verhaal namelijk dat, toen Franciscus tijdens die mis bij de voederbak knielde om het wonder van Gods menswording in eerbied te overwegen, hij opeens een kindje in zijn armen droeg, schitterend van helder licht.

Ik besluit dat dit laatste verhaal mijn favoriete verklaring is voor het raadsel van de stal. Want als er één mens is die mij inspireert, dan is het Franciscus. De man die zich in en door alles verbonden voelde met God. Je kunt niet eens zeggen dat hij in God geloofde, want hij leefde met God. Franciscus koos nederigheid als levenshouding en wandelde gewelddoos, bezitloos, radicaal en liefdevol toegewijd aan de dienst aan de armen en kanslozen door de velden. Hij begreep dat een mens die God – of de Liefde, of de Bron van Leven – in zijn of haar leven wil toelaten, eerst zichzelf moet overwinnen. Zichzelf moet leegmaken van alles wat een mens afhoudt

foto Thomas Shellberg

ergens op zolder heb ik nog een oud kerststalletje staan

van God, of de Liefde/Levensbron. En precies daarom bouwde hij die stal.

Want alleen zo kon Franciscus begrijpen, doorleven moet ik eigenlijk zeggen, wat het betekent dat God in een mens wordt geboren. Dat dat niet een historische, eenmalige gebeurtenis is, maar steeds opnieuw gebeurt – en niet alleen met Kerst – daar waar mensen God (etc.) willen ontvangen. Maar dat we daarvoor wel eerst moeten

leren buigen. Zoals je moet buigen voor het lage deurtje van een stalletje om naar binnen te gaan.

Franciscus wist dat buigen niet vanzelf gaat. Dat we dat moeten leren, soms, of misschien meestal, door schade en schande. Hij voelde van binnen dat leren buigen betekent dat we onszelf door en door moeten onderzoeken. Tot in de donkerste hoekjes van onze geest, als de hoekjes in een stal waar een eenzaam kaarsje in een

als er één mens is die mij inspireert, is het Franciscus

windlicht flakkert; ja, zelfs tot in de tochtige, kierende naden tussen de planken en de stoffige voederbakken van onze eigen ziel aan toe!

Door zijn afkomst uit een welgestelde familie kende Franciscus zowel de weerstand tegen het buigen – ‘Buigen, ik? Voor wie?!’ – als de valkuil van de valse devotie: ‘Kijk mij eens vroom en deemoedig zijn’. Misschien bouwde hij daarom wel met zijn eigen handen die houten stal, met dat scheve deurtje en dat lage dak. Omdat hij beseftte dat de meeste mensen pas echt weten wat buigen is, als zij flink hun hoofd hebben gestoten en wel buigen móeten. Niet omdat wij mensen niets waard zijn. En al helemaal niet omdat we slecht zouden zijn. Maar omdat we God pas werkelijk kunnen ontvangen als we beseffen wie we echt zijn: kwetsbare mensen. Niet meer en ook niet minder.

De evangelist Johannes, die in alle talen zwijgt over herders, engelen en wijzen, vertelt ons dat als wij zo God willen ontvangen – als licht dat in de duisternis van de wereld schijnt, als leven dat sterker is dan de dood – wij allemaal kinderen van God worden. Net zoals die ene mens die meer dan tweeduizend jaar geleden geboren werd en zo kon buigen dat hij brak. Die mens die transparant was voor het licht en daardoor leven bracht. Ook na zijn dood. Tot op de dag vandaag. Hoeveel waard is dat?

Ergens op zolder heb ik nog een oud kerststalletje staan. Het is van mijn grootouders geweest en stond vroeger bij ons thuis naast de kerstboom. Het zal niet meevallen om het tussen de dozen boeken en kampeerspullen op te diepen. Ik zal moeten buigen, letterlijk in het stof moeten bijten en heel voorzichtig de oude, bijna uit elkaar

vallende doos tevoorschijn moeten halen. Ik hoop dat het stalletje me zal helpen om deze Advent het wonder van Gods geboorte in mensen meer dan ooit tot me door te laten dringen. En om te bidden voor de komst van het licht. In mij, in elk mens, in heel deze wereld. +

*Omdat Hij niet ver wou zijn
is de Heer gekomen.
Midden in wat mensen zijn
heeft Hij willen wonen.*

Midden onder u staat Hij die gij niet kent (2x)

*Overal nabij is Hij
menselijk allerwegen.
Maar geen mens herkent Hem. Hij
wordt gewoon verzwegen.*

*God van God en licht van licht,
aller dingen hoeder,
heeft een menselijk gezicht,
aller mensen broeder.*

*Wil daarom elkander doen
alle goeds geduldig.
Wees elkaar om zijnentwil
niets dan liefde schuldig.*

*Wees verheugd, van zorgen vrij:
God die wij aanbidden
is ons rakelings nabij
Wonend in ons midden.*

Huub Oosterhuis | Lied 528

Plek

‘Het is jammer genoeg geen wondermiddel.
Het is, zoals alles, maatwerk.’

Wesley woont sinds een paar maanden in een klein huisje ergens in Noord-Holland. Na jarenlang drugsgebruik en de daarop volgende dakloosheid probeert hij zijn leven weer op de rails te krijgen. ‘Dit is dus mijn woonkamer en mijn slaapkamer’, vertelt hij enthousiast. Ik zie een matras in een hoek op de grond en een hoop rotzooi eromheen. Maar ik zie ook dat Wesley er redelijk rustig uitziet. ‘Het is niet veel, maar ik ben wel blij. Nu nog van die rotzooi af, maar dat zal nog wel even duren. Is echt heel moeijlijk allemaal.’

De hulpverlening is maatwerk, voor iedereen. Misschien had Wesley eerst naar een daklozenopvang en naar een afkickkliniek gemoeten. Misschien had hij eerst de bodem moeten raken om vanuit de gevangenis hulp te krijgen. Misschien had dat gekund, maar de opvang zit vol met verslaafden – daar wordt een mens niet beter van. En de afkickkliniek zorgde voor veel onrust bij Wesley: ‘Ik werd gek daar joh, al die junks en al die vragen die de hulpverlening

je stelt. De hele tijd moet je reflecteren en zo.’

Nu krijgt Wesley hulp via Housing First. Dat is een vorm van wonen met ambulante, intensieve begeleiding, bedoeld voor daklozen met meervoudige problemen, waarbij de toewijzing van een woning de start is van een traject. Mensen krijgen direct vanaf de straat een huis toegewezen, en vanaf het begin krijgen ze daarbij intensieve begeleiding. Ze huren het huis en betalen er ook voor, maar krijgen hulp met budgetteren en allerlei andere, passende hulp voor hun verslaving en andere problematiek. Het einddoel is zelfstandig wonen en zelfredzaamheid, op een bepaalde manier.

‘Er is veel begeleiding. Als ze komen zorg ik dat het een beetje opgeruimd is. Dan helpen ze me met het betalen van rekeningen. En ik krijg hulp van allerlei mensen met m’n verslaving en alles wat daaraan vastzit. Ik heb het niet makkelijk gehad, weet je. Maar ik ben blij dat ik weer een plekje heb waar ik tot rust kan komen. Mijn eigen plekje, waar

ik zelf verantwoordelijk voor ben en me ook verantwoordelijk voor voel.’

Als even later iemand van de begeleiding binnenkomt hoor ik ook de andere kant. ‘Het is geen wondermiddel, het werkt lang niet voor iedereen. Langdurig daklozen kunnen soms helemaal niet meer in een huis wonen, die blijven toch dakloos. Ze trekken zich terug in een hoekje van het huis en steken uiteindelijk bijvoorbeeld de boel in brand, of lopen weg. Maar Wesley doet het heel goed, hij heeft baat bij een eigen plek. Daarom geloof ik dat het goedkomt met hem.’

Wesley glimlacht. Hij stond blijkbaar dichterbij dan we dachten, en heeft ons gehoord. ‘Ik denk ook dat het goedkomt, want ik krijg goeie hulp. Precies wat ik nodig heb om mezelf bij de lurven te pakken. Ik moet het zelf doen, tenslotte.’ +

Tweeduizend jaar geleden werd in een schamele stal een kind geboren.

Van ver weg werden drie wijzen geroepen om daar naartoe te gaan. Zij konden niet anders, zij moesten er naartoe. En uit de buurt werden herders geroepen om er naartoe te gaan. Ook zij konden niet anders. Zij moesten er zijn.

Het is al jaren geleden. Als beginnend predikant was het voor mij een van de eerste uitvaartdiensten in mijn gemeente. Na de dienst kwam er een zuster naar mij toe en zei: 'Als ik ga hemelen zou ik net zo'n warme dienst willen hebben...' Ik zei dat het hopelijk nog lang zou duren voordat het zo ver zou zijn.

Bij alle uitvaarten uit de gemeente kwam ik haar tegen. En merkte bij mijzelf een gevoel van verbazing en tegelijkertijd bewondering opkomen voor haar aanwezigheid, elke keer weer. Bij de koffie in het crematorium zei ze eens: 'Ik kende haar nauwelijks; ze was lang niet in de diensten geweest en ze kwam ook niet bij de zusterkring omdat ze daar niets voor voelde. Eigenlijk ken ik haar niet. Maar als zuster vind ik dat ik erbij moet zijn.'

Nu, enkele jaren later, werk ik in een andere gemeente en was die zuster en wat zij vertelde al een beetje vergeten. Ook hier

waren uitvaarten. Door de maatregelen rond corona waren de uitvaarten anders: afscheid werd nu genomen in kleine, bescheiden kring.

Bij de uitvaart van een gemeen-telid waren de regels zo aangescherpt dat maar een handvol mensen in het crematorium aanwezig mocht zijn. Toch besloten enkele zusters uit de zusterkring er naartoe te gaan en buiten, bij de uitgang van het crematorium, te gaan staan. 'Want', zo vertelde een van hen later, 'dat hoort zo. Je neemt afscheid van een zuster uit de gemeente. We konden niet anders, we moesten er gewoon zijn.'

Ik dacht: als zuster of broeder doe je dat gewoon, als een commitment. Want er zijn momenten waarop wij als gemeente aanwezig zijn, of samenkomen. We zijn dan als gemeente present en vertegenwoordigen het lichaam van Christus. Of die zusters dat zo gezegd zouden hebben weet ik niet, maar ze zouden het zo hebben beleefd.

Misschien symboliseert de stal telkens weer het moment waarop 'gemeente' ontstaat, samenkomt, of is, en we aanwezig willen – en misschien zelfs moeten – zijn, omdat we niet anders kunnen. +